

-
- SNORRE – et ektefødt samarbeidsbarn

Jan Hoel, 24. oktober 2011

GRATULERER!

med nedkomsten

SNORRE – et nytt tilskudd til terminologifamilien

- Gratulasjonene går til
  - Standard Norge og prosjektledelsen der
  - hele det norske språksamfunnet
  - til alle nynorskbrukere
  - til alle brukere av terminologi og fagspråk
  - til fagfolk på en rekke områder, i standardiseringen og ellers

Navnet *SNORRE*

- barnets navn diskutert i møter i styringsgruppen for prosjektet
- navnet *SNORRE* foreslått av prosjektledelsen
- akronym for "**S**tandard **N**orges **t**ermbase"

SNORRES språklige og terminologiske betydning

- befester og styrker bokmålets stilling som fagspråk på et stort antall fagområder (domeneforsvar og -konsolidering overfor engelsk)
- gir nynorsk et fotfeste i nye fagspråklige bruksområder (domeneerobring)
- gir fagfolk og andre tilgang til termekvivalenter på andre språk, særlig engelsk
- gir deltakere og oversettere i standardiseringen et verktøy som sikrer språklig og terminologisk konsekvens i arbeidet
- gir fagfolk og publikum fri tilgang til verdifull fagterminologi

SNORREs opphav og tilblivelse

- Foreldrene:

Standard Norges *interne* termbase for oversettelse til norsk av europeiske og internasjonale standarder (fra ca. 1985 i Norges byggstandardiseringsråd, NBR)

og

Milterm – *eksternt* tilgjengelig termbase med miljøterminologi

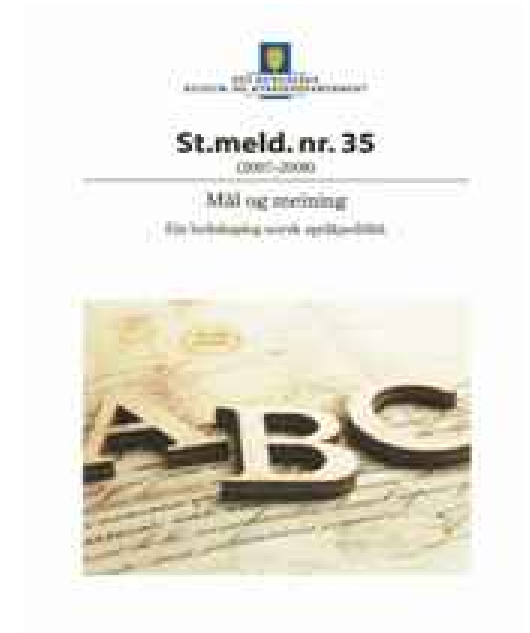
- Tilblivelsen:

et prosjekt for gjennomgåelse og offentlig tilgjengeliggjøring av terminologi fra Standard Norges virksomhet

Regjeringens "språkmelding", juni 2008 (vedtatt av Stortinget april 2009):

Stortingsmelding nr. 35 (2007-2008) *Mål og mening. Ein heilskapleg norsk språkpolitikk*

I alt fem prioriterte tiltak på terminologiområdet:

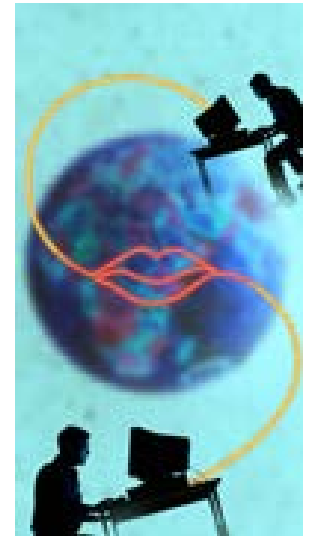
forts. "språkmeldingen"

- **7.2.7 Oppsummering av prioriterte tiltak**
- 1 [...]
- 2 Departementet vil i samarbeid med Nærings- og handelsdepartementet vurdere Standard Norge sin funksjon i nasjonalt terminologiarbeid.
- 3 Departementet vil ta initiativ til eit samarbeid med Nærings- og handelsdepartementet for å vurdere korleis ein kan leggja til rette for auka kapasitet i arbeidet med omsetjing av internasjonale standardar til norsk.
- 4 Som eit eingongstiltak vil departementet bidra til at Standard Norge kan oppdatera og gjera tilgjengelege to terminologidatabasar som er bygde opp som ein sideverknad av standardiseringsarbeidet.
- 5 [...]

Språkpolitisk bakgrunn for språkmeldingen og prosjektet

- *Norsk i hundre! – Norsk som nasjonalspråk i globaliseringens tidsalder. Et forslag til strategi* (arbeidsgruppe oppnevnt av Språkrådets styre, utredning lagt fram oktober 2005)
- Fra mandatet:
"Målet for språkpolitikken er å leggja eit best mogeleg grunnlag for at norsk skal vera eit samfunnsberande skriftspråk om hundre år. Men [...] ein premiss for arbeidet [...] må vera klar for alle: Framtida for norsk språk – til liks med andre europeiske språk – er utrygg."

forts. språkpolitisk bakgrunn for språkmeldingen og prosjektet

- "Standard Norge framstår som ein sentral samarbeidspartnar."

To krystallklare konklusjoner:

- "Det bør opprettast ei eiga fagavdeling [i Standard Norge] som samarbeider nært med Språkrådet. Øyremerkte støtte til utvikling av standardar på norsk, **medrekna termarbeid**, må aukast til eit nivå som sikrar at ein rimeleg del av dei standardane som blir gjorde gjeldande i Noreg, ligg føre på norsk." [min utheving]
- "I alt offentleg finansiert terminologi- og fagspråkarbeid må det vera eit ufråvikeleg krav at nynorsk og bokmål har likeverdig status. All terminologi må utviklast på nynorsk og bokmål samstundes."

forts. bakgrunn for prosjektet

November 2005:

Søknad fra Standard Norge til Kulturdepartementet om NOK 3,5 til et prosjekt over 15 måneder for

“planlegging samt utvikling og tilgjengeliggjøring av norsk terminologi”

fra mange års standardiseringsvirksomhet på en rekke fagområder

Departementet ba Språkrådet vurdere søknaden

Standard Norge sendte departementet revidert søknad i april 2006

Det foreslåtte prosjektet skulle omfatte delprosjekter bl.a. for å

- slå sammen to eksisterende termbaser i én fritt tilgjengelig nettbasert base
  - intern oversettelsesbasert terminologi (40 000 *termposter* på bokmål og særlig engelsk, men også noe tysk og fransk)
  - fritt tilgjengelig miljøterminologi (10 000 *termposter* på bokmål og eng.)
- utvikle den nye databasen: brukergrensesnitt og søkefunksjoner samt en redigeringsapplikasjon for vedlikehold og oppdatering
- gå gjennom, harmonisere og kvalitetssikre (også språklig) eksisterende termer, definisjoner, merknader m.m.

forts. om det foreslåtte prosjektet

- legge inn nye termer fra oversettelse av prioriterte standarder på ulike områder og fra gjennomgåelse av terminologistandarder
- legge inn termer og definisjoner på nynorsk fra nye oversettelser
- "oversette" alle eksisterende termer til nynorsk
- øke bevisstheten i standardiseringssektoren om verdien av og nytten ved terminologiarbeid
  - NÅ: det er gitt interne kurs for prosjektledere i SN
- utarbeide rapport som skal danne grunnlaget for oppfølgende terminologisk aktivitet etter prosjektavslutning.
  - NÅ: gjenstår å gjøre

Så, sommeren 2009:

- Kulturdepartementet innbyr SN og Språkrådet til møter og tilbyr til slutt NOK 1,9 mill. til prosjektet, ...

... som samme høst ble satt i gang som beskrevet foran, men med noe mindre oversettelse av standarder enn beskrevet i søknaden.

Prosjektstyring

- ny, revidert prosjektplan for siste halvår 2009 og 2010
- språkpolitiske retningslinjer utarbeidet av Språkrådet
- styringsgruppe oppnevnt:
  - Språkrådet (leder)
  - Norges handelshøgskole / Aksis Unifob (Bergen)
  - UD's EØS-sekretariat
  - Standard Norge (sekretær = prosjektleder)
- fire møter til nå, det femte og siste finner sted etter lanseringen i dag

Språkpolitiske retningslinjer fra Språkrådet

- Kulturdepartementet: "Språkrådet utarbeider språkpolitiske retningslinjer for prosjektet i samråd med Standard Norge."
- Revidert prosjektplan og retningslinjene over måtte godkjennes av departementet før utbetaling av prosjektmidlene.

Språkpolitiske premisser og presiseringer

- *Terminologi og oversettelse*
følge anerkjente metoder og anerkjent praksis på området
fageksperter fra relevante fagområder må godkjenne terminologien
- *Norsk språk*
formvalg innenfor gjeldende offisiell rettskrivning for begge målformer

forts. språkpolitiske retningslinjer fra Språkrådet

- *Konsekvent formvalg uansett målform*

konsekvent bruk av stilistisk ensartede former der det foreligger valgfrihet, både i den enkelte oversettelse, på tvers av ulike oversettelser og i hele det resulterende termbasematerialet

forts. språkpolitiske retningslinjer fra Språkrådet

- *Fordeling på bokmål og nynorsk i oversettelses- og terminologiarbeidet*

det må oversettes til nynorsk et visst antall standarder på ulike, "moderne" fagområder

statens ønske om en rimelig fordeling mellom de to målformene må legges til grunn [...] i planleggingen av oversettelsesarbeidet

alle hovedtermer og ev. tilhørende synonymmer og forkortelser i det resulterende termbasematerialet må foreligge elektronisk søkbare i begge målformer

definisjoner, kontekster, merknader eller annen tekst i termdatabasens termposter bør ikke oversettes mellom målformene

Oversettelse

- SN har økt sin faste oversetterbemanning fra to (2) til fire (4) oversettere (også frilansoversettere brukt i prosjektet)
økningen er ment å være permanent
- i alt ni (9) standarder fra prioriterte fagområder oversatt som ledd i prosjektet, i alt 468 sider
- tre (3) av standardene ble oversatt til nynorsk, bl.a. den grunnleggende terminologistandarden
NS-ISO 704-2009 Terminologiarbeid – Prinsipp og metodar

de tre utgjør 113 sider av i alt 468 sider, altså 33 %.

Termene i den nye basen

- de aller fleste termene er fra utgitte standarder og dermed allerede kontrollert av fagfolk
- kvalitetskontroll gjennomført i prosjektet for så godt som alle termene i basen
- kvalitetskontrollen er gjort etter følgende vedtatte prioritering av fagområder: miljø, kvalitet, risiko, IKT, tjenester, universell utforming, energi, helse, terminologi osv.
- innhold ved lansering:
  - mer enn 50 000 termposter
(med term på bokmål, nynorsk og oftest engelsk)
  - i alt ca. 200 000 termer

“SNORRE – et ektefødt samarbeidsbarn”

- Resultat av samarbeid mellom
  - fageksperter i standardiseringen
  - fageksperter og oversettere/terminologer
  - datafolk og prosjektledelse
  - styringsgruppen for prosjektet og prosjektledelsen
  - offentlige myndigheter og Standard Norge